

Beg pred vojno in tek za sanjami

Preseljevanja Že od nekdaj so in vedno bodo, potekajo ves čas in so potrebna

Nekoč so v naše kraje naseljevali različne narode med njimi tudi Ladine, Čehe, Francoze, Nemce ... Če je hotel kak zemljiški gospodarstvo, rudarstvo, železarstvo, steklarstvo ... je preprosto pripeljal nekaj družin iz krajev, kjer so te tehnologije poznali in so tako širili nova znanja na nova ozemlja. Včasih pa so bili vzroki za mešanje prebivalcev tudi kuga, vojne, pusti, slabe letine ... O teh premikih narodov pričajo včasih samo še značilni priimki ali krajevna imena, vse drugo smo v stoletjih pozabili.

Priseljevanja potekajo ves čas in so potrebna, sicer bi že davno genetsko »degenerirali«, kot se je dogajalo v ozekih alpskih dolinah. V Italiji že več desetletij na deset tisoče Afričanov, Filipincev ... dela v tovarnah, na turističnih križarkah ali pa varujejo invalide in onemogelje. Nič čudnega ni več, če v pomanjkanju novomašnikov v Švici uvozijo v zakatno vasico zelo temnega župnika iz Afrike.

Ali so velika preselejevanja v zadnjih letih posledica komunikacije na družabnih omrežjih, spletka tajnih služb ali pa že novi trendi, ki jih povzročajo globalno segregiranje, še ni čisto ugotovljeno. Jezovi in namakalni sistemi v Turčiji gotovo pripomorejo k sušni in lakoti v Siriji.

Madžarska je bila kot ravninska država precej lažje dostopna in zato veliko bolj na prepihu. Velik del njihovih prebivalcev ima v krvi gene vojščakov, ki so se prebili z Daljnega vzhoda, torej so tudi sami samo prišleci. Na Madžarskem, če se spominjate, je na začetku devetdesetih železna zavesa najprej popustila in zanimivo je, da je na isti meji najprej zrasla tudi nova zavesa. Očitno še vedno potrebujemo ograjice in kletke za različne pasme človeške rase. Razlike so zanimive, da ni

vse isti »šmoren« oziroma globalni fast food.

Veliko število Dalmatincev, ki so bežali pred vojno, so na začetku vojne Britanci izkrcali ob Sueskem prekopu, kjer o teh mučnih letih priča veliko pokopališče in Meštovičev spomenik. Po drugi vojni so številni Slovenci prebežali meje in se izselili v Kanado, Ameriko, Avstralijo. Bili so mladi in želeli so v nekoliko drugačen svet. Pozneje je bilo v modi zdomstvo, odhajali so in nekateri so se tudi vračali iz Nemčije ali Švice. V osemdesetih so odhajala predvsem dekleta; tudi visoko izobražena, v izobrazbo katerih je država vložila veliko denarja, so se odselila in poročila v tujini. Morda je to nagon, da so si želela za svoje varno gnezdo, ali pa samo želja po bolj pisani modri, ki je takrat pri nas še ni bilo v takem izobilju.

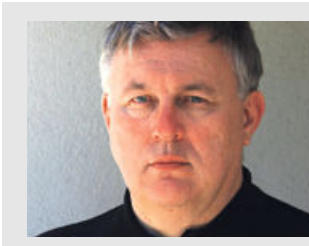
Iz Jugoslavije je v času balkanske krize morije na sto tisoče ljudi odšlo v tujino; samo v Torontu v Kanadi

Kaj bomo storili, ko bo več sto ali tisoč beguncev ponoči zmrznilo na našem pragu?

so na začetku devetdesetih zabeležili več kot 25.000 priselcev azila. Zadnja leta Slovenijo zapuščata veliko mladih, ki mislijo ali morda vedo, da je v tujini bolje in lažje.

Turisti – begunci na Bledu

Če želiš v Nemčiji prijavitelji Telemu, na primer napako na položnici za plačevanje, pokličiš in te sistem preusmeri na indijski pakistanskega operaterja. Uradnik, ki zna nemško, uredi zadevo v deset tisoč in več kilometrov oddaljenem kraju. Kaj je torej spornega, če si je delavec po nekaj letih želel morda ogledati ljudi, s katerimi se vsak dan pogovarja. Odpravi se na pot, da bi se nekoč lahko vrnil domov z Mercedesom ali čim drugim, kar so bile njegove sanje.

GOSTUJOČE PERO

Andrej Čufer
u.d.i.a.

Poleti sem opazoval kupca sadja na tržnici na Bledu, ki si je izbral dateljine, grozdje in banane. Cene artiklov niso bile jasno označene, in ker je bilo grozdje zelo drago, ga je hotel vrniti. Prodajalec, ki je tudi sam nekoč prišel iz južne Srbije, je verjetno hotel ponosno pokazati prevzeto nacionalno oziroma že nacionalistično držo in ga je spodil iz svojega kioska. Trije fantje »turisti« so preštevili novce pred kebabom za kioskom in načrtovali pot naprej. Take izkušnje jih bodo utrđile in postali bodo tudi sami še boljši »janičarji«.

Werner na spletu se je obregnil ob mobilni telefon begunke, pa ni čisto jasno, ali zaradi »fovjšee«, ker si sam takega ne more kupiti, ali je tudi sam samo »janičar«, ki ne ve, da je dedek pametnega telefona iz Sirije, ki je bil tudi oče Stevu Jobsu.

Begunci niso reveži in beraci, kot jih vidijo nekateri; vsakdo je posebna zgodba, skupno jim je le to, da jih je kolektivno zajel stampeo preseljevanja narodov.

Samo poslušati je treba

Zakaj ljudje bežijo, ni težko ugotoviti, samo poslušati jih je treba. Kaj pričakujejo v drugi državi – za to bi bil dovolj že bežen odkrit pogovor. Kaj bi morali storiti, da jim ne bi bilo treba bežati v tako velikem številu, je za politike EU pretežno vprašanje. Evropske države nimajo niti enotnega mnenja o tem, ali jih potrebujemo ali je bolje, da se naša družba zaradi staranja prebivalstva sesuje sama vase.

Zasluzimo si bolj modrih in preudarnih politikov, ki bi si dali dopovedati, zakaj se preseljevanje narodov dogaja in kako bi jih bilo mogoče nekoliko civilizirano usmeriti in regulirati stampeo, ki beži proti severu. Kot smo le nemo spremljali tragedije na morju. Očitno so se Izraelci umaknili iz Egipta z naprednejšo »tehnologijo«, ki je umaknila morje, da so varno prečkali. Zadesite v tovornjaku, ki so ga našli v Avstriji, je bila realno že zelo blizu. Veliko jih je tako potovalo in (upajmo, da) le v enem primeru so bili prevozniki tako neuki, da niso vedeli, da morajo živa bitja tudi dihati.

V naslednjih dneh lahko temperature hitro padejo pod nič in ljudje, ki so vajeni poletnih temperatur med +40 in +50 stopinjami, nanje niso prilagojeni, niti niso ustrezno opremljeni. Kaj bomo storili, ko bo več sto ali tisoč beguncev ponoči zmrznilo na našem pragu? Ali res ni mogoče formirati vlakovne kompozicije, da bi jih peljali iz Turčije do Nemčije? Izraelci so pred leti organizirali značni most in iz Etiopije prepeljali na tisoče enakovernih.

Opazim, da so centri zelo slabo logistično organizirani in pitno vodo in hrano »na roke« prenašajo čez številne ograje. Mnogi beguncev bi v urbanem okolju hitro povzročila kaos. Če znamo organizirati Plancio z več deset tisoč gledalci in zabetonirati več tisoč kubikov betona vanjo z evropskim denarjem, potem bi morda kdo znal tudi uspešno organizirati dostavo hrane begun-

cem in njeno logistično smotrno razdeljevanje.

Bojim se, da tudi Nemčija ne more sprejeti milijona ljudi takole pred zimo in nepripravljena, ker pač vsakdo nima strica v Nemčiji. Nekoč, v najhujših letih nacizma, so nekatere internirance, ki so bili odbrani za delo, čakale barake in tovarne, drugih žal ne. Bojim se, da tudi tokrat ne bo dovolj bivališ in služb in bo zima težka. Najhujše pa bo, ker bo to sprožilo nove ekstremne nacionalizme. Če se zamenja vlada v Nemčiji, se ta reka beguncev lahko hitro spremeni v hudournik v nasprotni smeri.

Morda je čas, da razmislimo o svojem bitju in žitju ter najdemo prave smernice za razvoj bodoče družbe, ki bo zelo verjetno bolj nacionalno pisana in se bodo v njej – po Darwinu – uveljavili najbolj prilagojeni in najbolj uspešni. Ilirrov, Keltov, starih Grkov in Rimljanov, Inkov, Indijancev ... ni več. Zdesetkal jih je padeč kometa, svinčene cevi, zavojevalci, bolezniv, preplavili so jih barbarski narodi, kamor se lahko morda tudi sami štujemo. Če se ta mešanja dogajajo postopno, je žrtev manj.

Za nami bodo ostala zanimiva in dobra dela, če jih ne bo kdo pozneje razstrelil, ter genetske sledi v novih civilizacijah. Vse drugo je le iluzija.

Verjetno so vsi starejši prebivalci ob meji, ki se še spominjajo Ježka Milčinskega, pomislili na njegovo prigodo, da bi najšel nekdo sedet, ker je predlagal gradnjo zidu z linami na kolpi.

Ko so ga izpustili, je spet šel sedet, ker je izjavil, da bi se line zazidal.

Zidov ne potrebujemo, pametne odločitve pa zelo.

Hvala vsem, ki se trudite z reko beguncev.

Prispevek je mnenje avtorja in ne izraža nujno stališča uredništva.

POVEZANE VSEBINE [delo.si/mnenja]

Pranger

Kako daleč morajo iti besede, da jih bo nekdaj poskušal ustaviti? V ZDA je dvajsetletni anonimnež s svojimi zapisi na twitterju spodbudil dva moža, da sta začela streljati na zborovanju v Teksasu. Napadalca so ubili policisti, mladeniča s Floride pa so pozneje pripili.

Spirala sovraštva lahko privede do incidentov. Zaradi teh lahko hujskači svoj rasizem in ksenofobijo še močneje legitimizirajo. Ker država prek pristojnih organov sovražnega govora ne obsodi, se lahko zgodi, da ljudje začnejo jemati »pravico« v svoje roke.

To se je pri nas začelo dogajati. Za zdaj predvsem v virtualnem svetu, za en dan tudi v resničnem. Posamezniki, ki so jih zmotili vse pogostejši in vse bolj eksplicitni pozivi k streljanju in metanju bomb, so ustvarili virtualni pranger, za en dan pa v sramotilni steber spremenili tudi kandelaber pred ljubljansko pravno fakulteto.

Eden od namenov kazenskega prava je, da storilca ne kaznuje žrtev, ampak država, kar pri kaznovanju zagotavlja enakost obravnavanja storilcev in v tem smislu pravičnost. Če bi kaznovanje prepustili žrtvam, bi morali v Parku Zvezda

Za zdaj se zdi, da ga bodo pristojni še naprej vsi po vrsti obsojali zgolj na deklarativni ravni.

posaditi še nekaj dreves, ker bi zmanjkalo vej za vse storilce, je že pred časom v Sobotni prilogi razložila dr. Katja Filipič z ljubljanske pravne fakultete.

Državno tožilstvo je dolžno sprožiti kazenski

pregon vedno, ko obstaja utemeljen sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti. A v primeru sovražnega govora tega očitno ne počne. Septembra in oktobra so prešli tri kazenske ovadbe zaradi kaznivega dejanja javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti. Ena izmed njih je bila zavržena, o dveh pa še ni bilo odločeno.

»Nenavdno se mi zdi, kako malo se trenutno govori o nevarnosti sovražnega govora,« opozarja dr. Boris Vežjak z mariborske filozofske fakultete. »Zaznavamo ga zelo dobro, a ne storimo ničesar. Kot da bi ga številni po tistem podpirali.« Vrhovno državno tožilstvo bi po njegovem mnenju moralo stopiti pred javnost in jasno povedati, kaj v tej dramatični situaciji šteje za uradno pregonljivo dejanje. Na tožilstvu nameste tega vedno znova odgovorjajo, da odločitev o pregonu sprejme pristojni državni tožilec, ki je pri tem samostojen, vezan na ustavo in zakon. Ocenjevanje verjetnosti končnega izida ali morebitnih odzivov javnosti po njihovih besedah ne more biti merilo za odločanje.

Izražanje rasističnih stališč tako iz dneva v dan dobiva večji zagon in legitimacijo. Kdo bo ustavil sovražni govor? Kdo ga bo obsodil, preden pusti nepredstavljive posledice? Katera institucija v državi, plačana iz davkoplačevalskega denarja, bo prva zbrala pogum in začela čistiti umazanijo v javnem prostoru?

Za zdaj je videti, da ga bodo še naprej vsi obsojali zgolj na deklarativni ravni, čakali na prijave državljanov, in upali, da bo od katero od njih prišla v roke tožilu, ki bo znal spročiti, da je svoboda govora absolutno nujna, ni pa nujno absolutna.

Dvojnost državnih »otrok«

Bilo bi logično, da bi oskrbovanci domov za starejše dobro plačevali zaposlene, ki skrbijo za njihovo oskrbo, socialno in telesno nego, za telesno in duševno zdravje in ki zaradi vsega tega v resnici postanejo njihovi najbližji. Nikakor pa ni logično, da je večina teh slabo plačana glede na težavnost in zahtevnost dela s starejšimi, z denarjem varovancev pa država rajši posodablja, širi in celo gradi nove domove za druge varovance.

Popolnoma logično je tudi, da je v oskrbno všteta celotna amortizacija domov in opreme. Ni pa logično, da takšne amortizacije ne obračunavajo številni drugi javni zavodi. Lahko si privoščimo vprašanje, ali je tako zgolj zato, ker je amortizacija domov strošek oskrbovancev, v drugih zavodih pa bi bila strošek države. Če je odgovor pritrdilen, potem je jasna nedopustna diskriminacija; potem se ta država »znaša« nad najbolj neboljnjim delom prebivalstva.

Kjer plačuje država, ni presežkov, večina tudi nič amortizacije; zasebnim denaricam pa je to naloženo.

skrbi. Ste že kdaj slišali, da bi štrajk pripravljale domske strničnice zaradi prenizkih plač, pretežkega dela, prevelikih obremenitev zaradi celoletne neprekinjene skrbi in nege? Ali da bi socialni delavci, delilci hrane ali še kdo iz teh domov zahteval, da izmerijo socialno in psihično težavnost njihovega delovnega mesta in jim to upoštevajo pri plačilu?

Stanje je takšno samo zato, ker varovanci domov sami ali s pomočjo tistih, ki jim pomagajo plačevati vse višje oskrbnine – pa tudi teh, ki opravljajo vso oskrbo – ne morejo začeti prevažati razmer na glavo, ne da bi s tem treščili po glavi le sebe. Država pa to ve, zato oskrbniki starejših nikakor niso v istem položaju kot zdravniki, učitelji, policisti ali vojniki. Ker bolnišnicam ne ostajajo presežki, s katerimi bi gradili na robu nekega drugega mesta novo bolnišnico; šolam ne ostaja denarja, da bi vsaj učbeniki za »brevplačno« šolanje počakali na mizah prvi dan novega šolskega leta in jih ne bi bilo treba plačati. Tudi policaji s prihranki od poslovanja ne kupujejo avtomobilov. Ker tam prihrankov preprosto ni, saj je glavni vir prihodkov državna vreča in od države je že po pravilu težje dobiti denar kot figo od crknjenega konja. Še več: večini drugih državnih zavodov, ustanov, služb in še česa, denarja primanjkuje celo za vsakdanje preživetje, kaj šele da bi ga nekaj sproti hranili kot amortizacijo. Nameste te iz leta v leto kopičijo ali pa krpajo izgube.

Mamografe, rentgene ali še kaj dražjeja pa država pogosto prikaže kot interes posameznega okolja, tako da gredo najbolj prepričani domačini hitro v bitko za zbiranje potrebnega denarja – in nevede ponovijo zgodbo domov za ostarele.

Bolnišnice so državna last, tam zaposleni njeni delavci; šole so državne ali občinske, zaposleni so državni delavci; muzeji so državni ali občinski, zaposleni pa svet državni. Tudi domovi za starejše (govorimo o javni mreži, koncesionariji so druga zgodba) so državna last in tam zaposleni so njeni uslužbenci. Po pogojih med vsemi ne bi smelo biti nobene razlike.

Sonja Merljak o sovražnemu govoru

PREJELI SMO

O kandidaturi ddr. Jakliča za sodnika EŠC

V dolgi polemiki z ddr. Jakličem v Delu ob začetku razprav o sojenju v zadevi Patria (od junija do avgusta 2013) sem prvga od petih člankov končal takole: »V mojih očeh si je s takimi nestrokovnimi trditvami naredil madež na svojem strokovnem ugledu ravno ddr. Jaklič. Ta madež seveda ni neizbrisljiv. Me zanima, ali bo napako priznal.«

Je ni. V zadnjem od svojih takratnih petih člankov na to temo (pod naslovom »Globoko nestrokovno in zavajajoče«) sem o tem napisal takole: »Če ga je v izhodiščnem prispevku Resnica in pravica (Delo, 7. junija) morda prevelika samozavest zanesla v ne le nestrokovno, ampak preprosto neresnično trditve o tem, kaj 156. člen slovenske ustave zahteva od sodnikov, bi odgovoren znanstvenik moral najti v sebi moč, da zmoto prizna, saj se kdaj zmotijo tudi pametnejši od njega. Toda ddr. Jaklič ne! Še vedno mu ni pod častjo zavajati

laično brailstvo s trditvijo, da je sodišče ravnalo napak, ko ni uporabilo 156. člena ustave, ki izrecno zahteva, da v primeru neustavne zakonske določbe postopek prekine in zadevo pošlje na ustavno sodišče. Ta ustavni člen je v resnici bistveno drugačen ... Kaj si misliti o strokovnjaku, ki so dovoli to, kar si tu že dva meseca vedno znova dovoljuje ddr. Jaklič? ... Vsa tri navedena Jakličeva zavajanja laičnega bralstva za neresnicami ali polresnicami so huda. Če ima Harvard, kjer ddr. Jaklič predava pravo in etiko, kakšno etično komisijo ali kaj podobnega (za presojo etičnih spornih ravnanj harvardskih predavateljev), bi ji bilo primerno predložiti v presoj to opisana Jakličeva ravnanja. Je morda to pripravljen narediti – na korekten in transparenten način – ddr. Jaklič sam – ali naj to naredi kdo drug?«.

Kakšne so že zahteve za sodnika v Strasbourgu? **MATEVŽ KRIVIC**
Sp. Pirniče 24, Medvode

Pomurska mega naložba pri koncu

V članku z zgornjim naslovom, objavljenem 28. 10., sta bili objavljeni navedbi direktorja ljutomerske občinske uprave Tomija Zrinskega – »... je ministrstvo za zamudo nakažovalo sredstva, saj je od poslanega zahtevka občine do realizacije plačila minevalo tudi po več mesecih« in »... občine lahko zahtevamo le povračilo tistih stroškov, ki smo jih že plačale izvajalcem«.

Na Ministrstvu za okolje in prostor (MOP) pojasnjujemo, da mora MOP skladno s pravili izvajanja evropske kohezijske politike, po prejemu zahtevka za izplačilo s strani občine, izvesti vse predpisane kontrole. Pri kontroli prejete dokumentacije zahtevka za izplačilo se preverja popolnost in pravilnost te dokumentacije. V primeru, da je prejeta dokumentacija ustrezna, se izplačilo predmetnega zahtevka tudi izvede. V nasprotnem primeru, torej ko prejeta dokumentacija ni popolna in/ali nepravilna, MOP pozove občino k dopolnitvi dokumentacije zahtevka za izplačilo. Po

prejemu dopolnjene dokumentacije se izvede ponovna kontrola in, če je ta popolna in pravilna, pride do izvedbe izplačila.

Razlogi za zamik izplačil sredstev iz naslova evropske kohezijske politike pri kohezijskem projektu »Oskrba s pitno vodo Pomurja – Sistem C« so:

- nepopolna dokumentacija zahtevkov za izplačilo, posredovane s strani občine;
- v prejeto dokumentacijo zahtevkov za izplačilo so bili vključeni neupravičeni stroški, ki jih občina na predhodno obvestilo in opozorilo s strani MOP ob njej neupravičenosti ne bi smela vključiti v zahtevek za izplačilo;
- računske napake v vmesnih situacijah;
- površno in nedosledno delo pri pripravi dokumentacij zahtevkov za izplačilo s strani občine;
- s strani občine dolgotrajno (več tednov in celo mesecev) dopolnjevanje dokumentacije zahtevkov za izplačilo na zahtevo MOP.

Pri kohezijskem projektu »Oskrba s pitno vodo Pomurja – Sistem